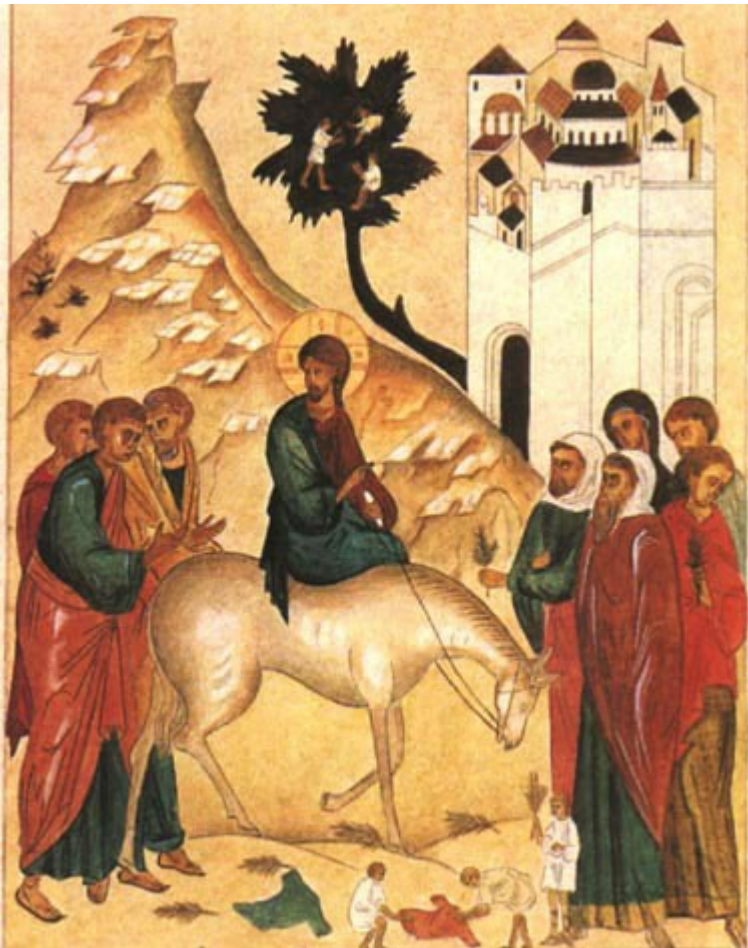

Oude Kerk, 10 april 2022

zesde zondag van de Veertigdagentijd: Psalm- en Passiezondag
ds. Johan Meijer

gelezen: Jesaja 50: 4-7 en Lucas 19: 28-40

titel: Hij zit op een ezel.....

overdenking

*Gemeente van onze Heer Jezus Christus,
lieve mensen van God,*

Acht jaar geleden verschenen er wereldwijd foto's van de Russische president Vladimir Poetin die met ontbloot bovenlijf op een paard zat. Om zich te tonen als een machtig heerser, en zei hij er bij: 'Ik ben de hardstwerkende leider'.

In vroegere tijden waren paarden vooral dieren die door hun kracht, hun paardenkracht, ingezet konden worden als trekdier, om mee te ploegen, of om voor de koets te spannen. Paardenkracht, PK, het is nog altijd een maat waarin bijvoorbeeld de kracht van de motor van een auto wordt uitgedrukt. Paarden werden ook gebruikt in het leger, hun snelheid, hun kracht, het imponerende. Ooit werd ik er zelf mee geconfronteerd, met dat imponerende. Lekker ontspannen gegeten in een restaurantje, naar buiten stappend kom ik terecht in een opstootje na een voetbalwedstrijd, sta je oog in oog met een politie te paard, dat was niet echt een ontspannen situatie meer, zal ik maar zeggen.

Het paard komt ook veel voor in de Bijbel. Door Egyptenaren en Kanaëniëten werden veel eerder paarden gebruikt dan door Israëliëten. Hun legers met de strijdwagens waren daardoor sterker en mobieler. In Jozua 11 bijvoorbeeld: volken werden tegen de Israëliëten verzameld, veel volk, talrijk als het strand van de zee, met zeer veel paarden en strijdwagens. Een symbool van macht, het paard, zoals bijvoorbeeld ook in het Twentse wapenschild, het Twentse ros, bepaald geen lieve verzorgponie. De Thora zegt: Wanneer het volk, dat is het volk Israël, zich een koning zou verkiezen, de vorst niet veel paarden mocht hebben, en er was een verbod om naar Egypte terug te gaan om veel paarden aan te schaffen.

Egyptische paarden, ze spelen een rol in de verhalen over de Uittocht uit Egypte, de verhalen die horen bij het Joodse Pesach, die aan de basis liggen van de verhalen rond het lijden en sterven van Jezus, waar wij deze Goede of Stille week bij stil staan.

Het eerste grote lied in de Bijbel en tevens waarschijnlijk het oudste lied ter wereld is het Lied van Mozes, waarin hij zingt voor de Eeuwige: zijn macht en majesteit zijn groot! Paarden en ruiters wierp hij in zee. Hij heeft ons verlost en Hij ging met ons mee, en wie ons vervolgden wierp Hij in de zee, met vliegende vaandels en blinkende zwaarden, met wagens en paarden.

De macht van de farao en van het Angstland dat hij regeert is gebroken en de symbolen van die macht zijn verzwoegen door de zee, die in de Schrift symbool staat

voor de dood. De bevrijding van het volk komt tot stand door de overwinning op het kwaad, zou je kunnen zeggen. Kwade machten, die met veel vertoon zoveel angst hebben aangejaagd, zijn overwonnen. En zo mag je dan ook de overwinning op de dood door Jezus zien als het breken van de harde macht van het kwaad en het doorbreken van de zachte kracht van het goede.

En daarbij spelen dus paarden de rol van kwade macht, niet om het paard zelf, die kan er zelf niets aan doen, maar wel door de mens die dit edele dier inzet voor de versterking van de eigen macht.

In de Bijbel heeft het paard dus die betekenis, dat de mens het nodig heeft als machtsmiddel, en dan is het ook logisch dat God zegt dat men niet zo moet worden als de machthebbers in Egypte of andere omliggende volken, maar dat de vorst in zijn naam zich mag omgorden met een andere uitrusting. Zoals Paulus het schrijft aan de gemeente in Efeze: 'zoek uw kracht in de Heer, in de kracht van zijn macht. Trek de wapenrusting van God aan om stand te houden tegen de list van de duivel. Onze strijd is niet gericht tegen mensen, maar tegen hemelse vorsten, de heersers en de machthebbers van de duisternis, tegen de kwade geesten in de hemelsferen. Neem daarom de wapens van God op om weerstand te kunnen bieden op de dag van het kwaad, om goed voorbereid stand te kunnen houden. Houd stand, met de waarheid als gordel om uw heupen – geen bomgordel dus – de gerechtigheid als harnas – niet van metaal dus – om uw borst, de inzet voor het evangelie van de vrede als sandalen aan uw voeten en draag bovenal het geloof als schild waarmee u alle brandende pijlen van hem die het kwaad zelf is kunt doven. Draag als helm de verlossing en als zwaard de Geest, dat wil zeggen: Gods woorden.

Nu zou je zo'n tekst kunnen uitleggen als legitimatie van heilige oorlog, een beetje jihadistisch dus, maar ik zie in deze woorden van Paulus juist de prachtige omkering van wat gangbaar is aan menselijke wapens naar waarden die horen bij de Eeuwige, de God van Liefde.

En het zijn precies deze waarden die Jezus als het ware aangedaan heeft als wapenuitrusting. En daarmee zijn wij precies in het hart van deze Palm- en Passiezondag terecht gekomen. Wij bevinden ons in Jeruzalem. Bezet gebied door de Romeinen die met veel machtsvertoon en veel militairen op paarden de macht in handen hebben. Er is relatieve godsdienstvrijheid, in het bijzonder voor de joodse religie, en zo kunnen de joodse feesten dus gevierd worden, zoals het naderende Pesachfeest. Beetje bizar als je t goed beschouwt: in bezet gebied vier je de bevrijding. Er leeft een diep verlangen naar bevrijding binnen de joodse gemeenschap van die dagen, er leeft een diep verlangen naar de Messias die komt verlossen, en die het Koningschap van David opnieuw zal vestigen en daarmee het land weer autonomie geeft. En met het feest van de Bevrijding aanstaande, het Pesachfeest, komt dat verlangen tot een hoogtepunt.

En Jezus speelt daarin de hoofdrol. Aan hem was gaandeweg toegekend dat Hij wel eens die beloofde Messias zou kunnen zijn, die zijn volk komt bevrijden. En hoe mooi zou het zijn, als Hij, met Pesach de macht zou grijpen, als was het een paleisrevolutie. Het zindert van verlangen, in die Jeruzalemse lente.

En daar kom Hij! De beoogde Koning komt de hoofdstad binnen en maakt er zijn intocht. En de mensenmenigte is uitzinnig van verlangen en hoop en ze roepen met luide stemmen de woorden van Psalm 118: Gezegend Hij die komt als koning, in de Naam van de Heer. Vrede in de hemel en eer aan de allerhoogste! Herkennen we iets? Lucas laat als het ware het Gloria in excelsis van de engelen bij de geboorte van Jezus opnieuw klinken in deze woorden. Daar was het Eer aan God in het allerhoogste en vrede op aarde. En nu: Eer aan de allerhoogste en vrede in de hemel.

Het lijkt het aardse antwoord op de hemelse boden rond Jezus geboorte.

Alsof de cirkel rond is, alsof in vervulling gaat waar al zo lang op is gehoopt, de verlossing die nabij lijkt.

Maar is wat je ziet, wel wat je denkt te zien? Is hij koning zoals we koningen gewend zijn? Of keizers, of farao's? Die maken toch gebruik van krachtige imponerende paarden. En wat doet Jezus, die zit op een veulen. Het jong van een ezelin! Jezus zit op een ezel als Hij Jeruzalem binnenkomt. Kom hij zo snel geen paard vinden, of heeft dit een diepere betekenis?

We moeten opnieuw even terug naar het Kerstverhaal. Fransiscus van Assisi bedacht ooit de Kerststal, Fransiscus die zo van dieren hield en er mee omging als vrienden, hij preekte zelfs een keer voor de dieren. Hij had ze innig lief als betrouwbare en zuivere schepselen van God. Fransiscus zou het verzorgpaard en het therapeutische paard zeer hebben toegejuicht, vanwege hun liefdevolle sensitiviteit. En hij bedacht dus een Kerststal met allerlei dieren. Zoals schapen én een os én... een ezel... Dat bedacht hij niet zomaar, hij kende een tekst uit de Profeet Jesaja. Een rund herkent zijn meester, een ezel kent zijn voederbak. In het Hebreeuws zijn os en ezel: Sjoriewwachamoriem en daar komt ons woord schorriemorrie vandaan. Het schorriemorrie kent en herkent de waarden van de Eeuwige beter dan het volk, zo protesteert Jesaja. De nederigste van de dieren, onderschat ze niet, ze zijn wijzer en slimmer en hebben meer in hun mars dan je denkt.

Als Jezus dus kiest voor een ezel, maakt hij gebruik van het beeld van het nederigste dat er is en dat altijd in contrast staat met het machtige paard. Door een ezel te kiezen zet hij de macht te kijk, en schokkeert hij de Schriftgeleerden, die drommels goed door hebben dat Jezus hier de mensenmacht met paardenkracht en al op de hak neemt.

Laat die schreeuwende menigte hun mond houden, roepen enkele Farizeën in de menigte Jezus toe. Berisp ze, die volgelingen van U, ze spotten met alles wat heilig is. Maar Jezus zegt: 'Ik zeg u, als zij zouden zwijgen, dan zouden de stenen het uitschreeuwen.'

Het drama is compleet. Jezus heeft de toon gezet voor een totale omkering van wat maar gangbaar is in de mensenwereld. In het symbool van de ezel zet hij totaal andere waarden neer dan men gewend is. En stelt zet de waarden die men gewend is op een heel radicale manier ter discussie, zoals hij steeds al gedaan heeft met woorden en heilzame daden. En nu gevat in een beeld.

Een totaal andere wapenrusting dan men gewend is. En een totaal andere koning dan men a. gewend is en b. had gehoopt. En het intense verlangen dat uitgeschreeuwd en uitgezongen wordt in het Hosanna, het Heer red ons toch, slaat om in weerstand, verzet, teleurstelling, boosheid en uiteindelijk in de agressieve schreeuw: Kruis Hem, kruisig Hem.

Wat een ongekende toestand ontstaat hier, wat een enorme chaos brengt Jezus teweeg. Zijn vijanden wisten dat allang, maar zijn vrienden begrijpen er ook niet veel meer van. Wat krijgen we nou?

Ja wat krijgen we nou? Dat is de grote vraag. Hoe zal de weg van deze mens nu verder gaan, wat gaat er deze week gebeuren, wat staat ons te wachten?

Valt het verlangen naar bevrijding, de hoop op een beter en ander leven, nu in het water? Of gaat dat op een totaal andere manier dan mensen gewend zijn met hun menselijke machtsdenken inclusief vliegende vaandels, blinkende zwaarden en wagens en paarden?

Hij rijdt op een ezel, hij lijdt als een knecht.
Zó brengt Hij het leven terecht,